

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 04.09.2014

Vår ref.: 201307831-5

Arkiv: 312/070.2A2

Deres dato: 23.12.2013

Deres ref.: Martin Vangdal

Saksbehandler:

Auen Korbøl

Småkraft AS - Søknad om tillatelse til bygging av Vassdalselva kraftverk i Høyanger kommune - NVEs vedtak

Vi viser til deres søknad datert 23.12.2013 om tillatelse til bygging av Vassdalselva kraftverk.

NVE mener at tiltaket kommer i konflikt med sjørret og laks som tilsier at ulempene ved tiltaket er større enn fordelene og dermed er ikke kravet i vannressursloven § 25 oppfylt. Det gis dermed ikke konsesjon til å bygge Vassdalselva kraftverk. På grunn av artenes sårbarhet for inngrep og reduksjon i vannføring mener NVE at det er lite sannsynlig at konflikten kan løses med endringer i tiltaket.

Søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Vassdalselva kraftverk i Høyanger kommune i Sogn og Fjordane. Kraftverket er planlagt plassert i Ortnevikvassdraget.

Det søkte tiltaket omfatter en inntaksdam på kote 120 med en nedgravd vannvei lagt på østsiden av elva der den for det meste vil passere gjennom innmark. Vannveien vil bli 1,4 km lang, ned til kote 19 hvor kraftstasjonen er planlagt. Dette gir en total fallhøyde på 101 meter. Det er planlagt å føre vannet tilbake til Ortnevikelva via en utløpskanal. Kraftverket skal plasseres like ved kraftstasjonen til eksisterende Ortnevik kraftverk.

Kraftverket skal ha en midlere årsproduksjon på 13,9 GWh og en installert effekt på 5,4 MW. Maksimal slukeevne er planlagt til 6600 l/s. Middelvannføring i Storelva er 2911 l/s. I søknaden er det foreslått minstevannføring på 400 l/s og sommeren og 130 l/s om vinteren.

Det er i dag to kraftverk i drift på den omsøkte elvestrekningen. Dette er Ortnevik mikrokraftverk og Ortnevik kraftverk. Det er også gitt konsesjon til Trolleholselva kraftverk lenger opp i Veslelva. Veslelva renner sammen med Storelva rett før inntaket til Ortnevik kraftverk.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Om søker

Søker for Vassdalselva kraftverk er Småkraft AS. De har inngått avtale med fallrettseierne om å søke konsesjon for utvikling og utbygging av Vassdalselva kraftverk.

Høring

Saksbehandling av søknader etter vannressursloven er gitt i lovens kap. 3. I henhold til vannressursloven § 24 2. ledd, bokstav c, kan NVE unnlate kunngjøring dersom det er klart at en søknad må avslås. NVE har vurdert søknaden etter denne bestemmelsen, og saken har følgelig ikke vært på høring.

NVEs vurdering

Ifølge Miljødirektoratets lakseregister er den anadrome strekningen i Ortnevikvassdraget på totalt 7,2 km. Det omsøkte kraftverket er planlagt med inntak på anadrom strekning og utløp ca. 1,9 km lenger ned. Det er ifølge lakseregisteret omtrent 1,2 km anadrom strekning videre oppstrøms det planlagte inntaket i Storelva.

Det er gjennomført flere fiskeundersøkelser i vassdraget i perioden fra 1983 til 2013. Alle er omtalt i miljørapporten som følger søknaden. Rapporten konkluderer med at det er konstatert en livskraftig bestand av sjørret i Ortnevikvassdraget som inkluderer Ortnevikelva, Storelva og Veslelva. Det viktigste gyteområdet for sjørret i Storelva er påvist ved utløpet av Vassdalsvatnet, like oppstrøms planlagt inntaksmagasin for Vassdalselva kraftverk. For laks er det noe mer usikkert, men det ble påvist lakseunger i nedre del av vassdraget i 2013, og det er indikasjoner på at bedring av vannkvaliteten kan føre til gjenetablering av gytende laks.

Miljørapporten vurderer verdien av vassdraget som middels til stor, der intakte bestander av anadrom fisk trekker opp. Konsekvensene ved en utbygging er noe mer usikre. Rapporten konkluderer med at deler av elvehabitatet vil bli negativt påvirket med den planlagte minstevannføringen, men de mener at virkningene er usikre og at avbøtende tiltak kan påvirke disse. De legger også til grunn dagens påvirkning på oppvandring i vassdraget forbi Ortnevik kraftverk som et viktig perspektiv når virkningene av et nytt kraftverk skal vurderes. Dette gjelder spesielt at fisk stopper opp ved utløpet fra dagens kraftverk, at fiskepresset lokalt vil kunne øke, noe som igjen kan føre til at gytebestanden kan bli redusert til et kritisk nivå. Rapporten mener at dette problemer kan bli forsterket ved en ny utbygging der en større vannmengde slippes ut på samme sted. Rapporten foreslår en miljøbasert 3-delt minstevannføring tilsvarende det som er gitt for Ortnevik kraftverk, men med noe lavere vannføringsverdier. Konsekvensen settes likevel til middels negativ for akvatisk miljø ved en utbygging.

Ifølge søknaden er det knyttet brukerinteresser til bl.a. sportsfiske i elva, og de vurderer den negative konsekvensen for brukerinteresser samlet som liten til middels negativ.

Om sjørret og laks

Ifølge Miljødirektoratet har fangstene av sjørret blitt kraftig redusert i perioden 2004 – 2013. De to siste årene har fangsten på Vestlandet og i Midt-Norge vært nede i omtrent en firedel av gjennomsnittet for perioden 1993 – 2003. I enkelte regioner, som i Hardangerfjorden, viser overvåking at bestandene er så reduserte at de er truet av utryddelse. Samtidig er det et nasjonalt mål at de ville bestandene av anadrom laksefisk skal opptre i levedyktige bestander. Målet gjelder alle vassdrag der artene finnes i selvreproduserende bestander, og det skal være et naturlig høstbart overskudd.

Tilbakegangen skyldes flere forhold ifølge Miljødirektoratet. Påvirkninger som vassdragsreguleringer og andre fysiske inngrep, jordbruksforurensning og lakselus er de mest vanlige i dag. Lakselus regnes som

den største, kjente trusselen mot sjørret, spesielt i områder og regioner med høy oppdrettsvirksomhet. Havforskningsinstituttet avgir årlig en rapport hvor blant annet risiko for negativ påvirkning fra lakselus på sjørret vurderes. Årets rapport «Risikovurdering norsk fiskeoppdrett 2013» tyder på risiko for høy dødelighet av sjørret på grunn av lakselus i området fra Hardanger til Nordland.

Potensialet for å få en økning av bestanden ligger delvis i å rydde opp i gamle inngrep som bekkelukkinger, oppgangshindringer, tørrlegginger og forurensning. Samtidig er det viktig å fokusere på ikke å fragmentere de eksisterende gyte- og oppvekstområdene ytterligere. NVE mener at med bakgrunn i dagens situasjon for sjørreten så må elver med gyte- og oppvekstområdet for sjørret behandles varsomt i forbindelse med søknader om bygging av småkraftverk.

I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk (2007) står det følgende angående forholdet til fisk og fiske:

«I vassdrag som ikke er nasjonale laksevassdrag, men som har bestander av sjøvandrende fisk eller registrerte storaurestammer vil det være viktig å legge vekt på tilpasninger/ avbøtende tiltak....»

Vassdalselva kraftverk er ikke omsøkt med spesielle tilpasninger i forbindelse med den bestanden av sjørret som blir berørt. Miljørapporten foreslår slipp av en tredelt miljøbasert minstevannføring som er i tråd med vannmengdene som slippes forbi Ortnevik kraftverk i dag. Søker følge ikke dette rådet, og ønsker å slippe en sesongbasert sommer- og vintervannføring tilsvarende 5-persentilverdiene for vassdraget. Dette er en betydelig lavere verdi over året enn det biologen foreslår i sin vurdering av avbøtende tiltak.

Slik NVE vurderer det vil det også bli betydelige endringer i vannføringen som i dag renner på strekningen som berøres av Ortnevik kraftverk dersom Vassdalselvi kraftverk bygges. Ortnevik kraftverk er installert med en slukeevne på 3600 l/s. Middelvannføringen i Veslelva og Storelva er på til sammen omtrent 5000 l/s før samløpet i Ortnevikelva og inntaksmagasinet til Ortnevik kraftverk. Dette betyr at det mest sannsynlig er et betydelig antall dager med overløp i Ortnevik kraftverk som sørger for godt med vanddekt areal på den berørte strekningen per i dag. Ved en utbygging av Vassdalselva kraftverk vil omtrent 75 % av vannressursene i Storelva utnyttes til kraftproduksjon og Ortnevik kraftverk vil i all hovedsak driftes på tilsiget fra Veslelva. Dette feltet har en middelvannføring før samløpet med Storelva på omtrent 2000 l/s, noe som igjen betyr at Ortnevikelva i større grad enn i dag vil bli preget av minstevannføring mellom inntak og kraftstasjon. NVE mener at en ytterligere fraføring av vann i Ortnevikelva med stor sannsynlighet vil vanskeliggjøre fiskens vandring forbi Ortnevik kraftverk og videre oppover i vassdraget. Det er grunn til å tro at den sterkt reduserte vannføringen ikke kan oppretthold dagens produksjon av anadrom fisk. I tillegg vil den være en begrensende faktor for et ønske om at laks skal få livsbetingelser i vassdraget.

I tilsvarende prosjekter er det ønskelig at søker ser på muligheten for å flytte kraftstasjonen opp mot eller ovenfor endelig vandringshinder. Over tid har dette blitt gjeldende praksis for saker som berører anadrome strekninger. En flytting av kraftstasjonen ovenfor endelig vandringshinderet er ikke mulig i dette prosjektet, og er dermed ikke et aktuelt avbøtende tiltak. Omløpsventil i kraftstasjonen er ikke vurdert av søker. Dette er likevel et pålegg NVE kunne gitt som vilkår kombinert med en høyere minstevannføring enn foreslått av Småkraft AS.

NVE ser ikke mulighet for noen avbøtende tiltak som vil kunne bevare de akvatiske verdiene på utbyggingstrekningen i tilstrekkelig grad.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1.7.2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven § 7 legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. I NVEs vurdering av søknaden om Vassdalselva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i § 5 samt §§ 8, 9 og 10.

§ 5. Forvaltningsmål for arter

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Etter NVEs vurdering vil en kraftutbygging i Ortnevikvassdraget påvirke sjørret og laks negativt. Det er fare for at både laks og sjørret vil kunne få bestandsreduksjoner eller forsvinne helt fra vassdraget ved utbygging av Vassdalselva kraftverk. NVE mener at det ikke vil være mulig å redusere de negative konsekvensene tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak for sjørret og laks, og tiltaket er dermed ikke forenlig med bevaring av anadrom fisk i vassdraget.

På grunn av at tiltaket er vurdert til å ha middels negativ konsekvens for anadrom fisk, vurderer NVE utbyggingsprosjektet i Ortnevikvassdraget til å komme i konflikt med naturmangfoldloven § 5 første ledd.

§§ 8 og 9 Kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

NVE mener at det er noe usikkerhet knyttet til laksens bruk av Ortnevikvassdraget. Dette begrunnes i informasjon fra miljørapporten som følger søknaden. NVE legger til grunn at det ved en utbygging i Vassdalselva kraftverk vil foreligge en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, men at vi samtidig vet nok om fiskens bruk av vassdraget, og verdien dette har for fisk, til å kunne fatte et vedtak i saken. På grunnlag av dette vil et vedtak ikke komme i konflikt med naturmangfoldloven §§ 8 og 9.

§ 10 Samlet belastning

NVE har sett tiltaket i sammenheng med andre faktorer som kan påvirke laks og sjørret spesielt. Som tidligere nevnt er sjørreten under et betydelig press, og arten har hatt en sterk tilbakegang på Vestlandet de siste tiårene. Lakselus regnes som den største trusselen, men det er også viktig å fokusere på å ikke fragmentere, eller redusere kvaliteten på, eksisterende gyte- og oppvekstområder ytterligere.

I Ortnevikvassdraget er det tidligere bygd to kraftverk på anadrom strekning, og det er gitt konsesjon til Trolleholselva kraftverk i øvre del av Veslelva. NVE mener at både laks og sjørret er under press i

vassdraget slik det fremstår i dag. I Lakseregisteret er sjørret registrert med en redusert bestandstilstand og laks står oppført som kritisk eller tapt i vassdraget per i dag. Sjørret ble registrert ovenfor de eksisterende anleggene i fiskeundersøkelser utført i 2013, men i lavere tettheter enn tidligere. Laks ble kun registrert ved utløpet i sjøen i 2013, nedenfor Ortnevik kraftstasjon. Miljørapporten peker imidlertid på andre faktorer som kan påvirke fisken i vassdraget, som vanntemperatur og forsuring. Vanntemperaturen setter noen naturlige begrensninger for laksens bruk av vassdraget, men undersøkelser viser at forsuring ikke lenger er til hinder for en gytende laksebestand i elva.

Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og NVE mener at dersom det omsøkte kraftverket bygges vil det kunne påvirke en livskraftig bestand av sjørret negativt, og det vil kunne gjøre forholdene verre for både laks og sjørret. Ifølge miljørapporten er laks i ferd med å gjenetablere seg i Ortnevikelva, noe NVE mener må veie i retning av å la elveøkosystemet få utvikle seg videre uten nye inngrep. NVE mener at det er reell fare for at sjørretbestanden i Ortnevikvassdraget vil bli så svekket ved en utbygging av Vassdalselva kraftverk at den vil kunne forsvinne fra elva. I så fall betyr det at utbyggingen er i strid med naturmangfoldloven § 5.

NVEs konklusjon

NVE mener at konflikt med sjørret og laks tilsier at ulempene ved tiltaket er større enn fordelene og dermed er ikke kravet i vannressursloven § 25 oppfylt. Det gis dermed ikke konsesjon til å bygge Vassdalselva kraftverk. På grunn av artenes sårbarhet for inngrep og reduksjon i vannføring mener NVE at det er lite sannsynlig at konflikten kan løses med endringer i tiltaket.

NVE har ikke vurdert tiltakets konfliktgrad i forhold til andre allmenne interesser som for eksempel landskap. Vurderingene knyttet til sjørret og laks er alene nok til å konkludere med at det ikke kan gis konsesjon til Vassdalselva kraftverk.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottaker:

Småkraft AS

Småkraft AS v/Kari Seim

Kopi:

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Høyanger kommune

Sogn og Fjordane fylkeskommune